

tius subjectes a ponderació: BRUTTUS (*brut, bruta*, it. *brutto*), PUTTUS (it. *putto*, panromànic *puta, putain*), PLATTUS, MATTUS (veg. MATAR), i àdhuc amb altres consonants certament (MICCA, MICCUS, CICCUM etc.); però s'observa que la -T- es devia prestar especialment a reduplicacions secundàries, tenint en compte el caràcter múltiple i heterogeni dels casos que es registren en la -T-: *battere, futtere, BARATAR, PETTIA, PLATTEA, ARBUTTEUM*, fr. *bette*, it. *fattucchiere*, cat. *fetor* etc. Aquesta és ja l'explicació que suggeriren per a *mateix* i congèneres Millardet (RLR LXI, 7; *Ling. et Dial. Rom.*, p. 7), i Ronjat, l. c.⁵

Una anomalia fonètica menor és que *mateix* es pronuncï amb *é* en tots els dialectes, també en el baleàric (on esperariem *é*) i el cat. oriental, on hi hauria d'haver *é*. Això no és inoït: Moll diu que es conserva «en alguns indrets de la província de Girona» (BDLC XIII, 108): l'absurda «localització» amb aqueixa entelèquia anti-geogràfica; certament res de gironí ni empordanès, però sí en el NO. del cat. oriental: sentit a gent de Cerdanya (1927), vaig anotar-ho després a Bellver (1930) i al cap del Berguedà (La Nou de Malanyeu, 1964). De tota manera més minoritària que en el seu homòleg *aqueix*, on la *è* és de quasi tot el català (*akéïx* només en el CpTarr. però és perquè aquí la *í* sona fortament, i també diuen *conéix* etc.) i en balear això s'explica per la *é* precedent. Sens dubte la raó està en la palatal següent i en el caràcter sovint proclític, i si bé en *lleï* ens ho expliquem millor per la palatal doble, i en *ell* per la proclisi tan preponderant, no hi ha tals circumstàncies en *peïx* ni en *reï*; d'altra banda a la diferència amb *aqueix* deu contribuir-hi una major freqüència de l'ús proclític i de la posició implosiva de la -x (*el mateix que --- el mateix de ---*).

Algun detall fraseològic. *El mateix* per 'allò mateix' (que ---), 'la mateixa cosa', que hem observat fins i tot a Conat (supra), ja el veiem en OPou: «cloure la carta --- closa ab una llengueta *del mateix*: transfixa commissura ex eadem carta» (*ThPu.*) o sigui amb una tireta del mateix paper que la lletra. Alguns valencians ho abreugen suprimint-hi l'article: MGadea escriu per tot *mateix* que per 'igual que', 'el mateix que' (*T. del Xè* I, 238). En el Princ. es gramaticalitza quan s'usa per emfatitzar una localitat: «a Barcelona *mateix*», «a Europa *mateix* ens ho diuen» etc., posant-ho en masculí. En canvi en el valencià central s'observa la gramaticalització oposada, en femení: «*ací matéïssa*», Olocau; «este carrer *matéïssa*» Alcàsser; «El Fondo del Xalet? Això és del Xalet *matéïssa*» Montserrat; «esta sospalma d'ací del Teixó *matéïssa*» Llombai (1962) (explicació etimològica superficial en *AlcM*).

CRP.: *Tanmateix* [Lab. 1840]: «loc. adv.: axí com axí, per últim; *últimamente*; *con que*; *tandem*»; *DAG.*; *DOR.*; «Fill, hereu de ma glòria i mon llinatge: / ta petició m'agrada y ton llenguatge, / demana si a ton oncle li plauen com a mi. / —És hora, *tanmateix*, —diu l'altre comte— puix no és ja cavaller, que 'n sia prompte: / que vetlle anit les armes, jo lo'n faré al matí», Verdager (*Canigó* I, 4d). Ben definit en el *DFa.*, molt defectuosament en *AlcM*, on es recullen

no sense tautologia i redundància els diversos matisos afectius, que són ben vius tant en català central com a Mallorca (on vulgarment es redueix a *tatéïx*) però se silencia l'ús principal i més útil, com a adverb conjunció adversatiu 'nogensmenys, no obstant', acc. vivíssima sobretot a Ribagorça («diu que no m'ho pot dar, *tanmateix* io sé que li sòbran diners», 1956 ---), i que havent-se restaurat en la llengua literària (c. 1915), ha esdevingut després usual a tothom (*Civilitzats tanmateix*, gran i memorable comèdia de Carles Soldevila, 1921). També a Menorca, *tanmateix* 'malgrat tot', Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 78.10).

¹ En català no en sé més que un cas únic «compra en aquell *metexme* logar altra cava<I>leria ---», dos cops en una nota privada de Barberà dels anys 1262-1274 (*BABL* VII, 233), però imagino que es tracta d'un occitanisme individual, puix que l'escriu un membre d'aquell niu de templers de la Conca, orde en la qual abundaven els occitans, encara que la firmi Fra A. de Timor, que devia estar heretat en aquest poble de Segarra, però potser no hi havia nascut, o se li havia encomanat una expressió dels seus confreres. — ² Fins a la bella frontera occitana ho vaig sentir pertot amb -i- en les enquestes rosselloneses de 1959-60 i en les cerdanes de 1935 i 1959. «*El matéïx ku kú* 'igual que ací' deïa el pastor de Conat (Conflent) al peu de la serra partionera de les llengües. — ³ Quant a la forma que avui predomina a Occitània, *mème*, amb caràcter general a Provença (consagrada pels felibres), Roine, Erau, plana gascona, i més o menys pertot; però això té tot l'aire d'una invasió francesa, encara que potser en alguna zona resulti d'un indígena *meisme* (amb ajuda dissimilatòria etc.). En tot cas això no pot comptar en la qüestió en debat. — ⁴ Es mantindria potser en alguns cercles certa consciència del caràcter compost i del valor etimològic de *-met*? Un doc. en baix llatí del Rosselló porta «de istud *med ipsum* avere» separat així, segons l'*InuLC*, que li dóna la data de 1154. Per desgràcia no se'ns diu si és original ni si podria venir d'una tradició monàstica o notarial antiga. És clar que en aquestes condicions s'imposa la més gran reserva. — ⁵ Rebutjant, naturalment, la combinació *-MET ID IPSU* de Grandgent (*Vg. Latim*, § 131, p. 108), que no sols és rebuscada sinó contradictòria del caràcter de (*ego*)*met*, i ni tan sols fonèticament satisfactòria.

MATEIXA, dansa popular mallorquina, romanalla mossàrab, del ll. METAXA 'troca', 'embull' per les evolucions complicades del ballador entorn de la seva parella, com s'explica i documenta a COPEO i COSIER (vol. II, 905a19-23, b28-31, 906a47, 57; 998a24) (no s'hi cansa gaire semànticament *AlcM* en pretendre que és el femení del pronom! però el mossàrab és tabú).

«A Son Rabassa --- hi ha es sonadors y es glosadors, que no's donan rahó a sonar y a cantar; a s'altre es revetlers --- entre dues bancalades de revetlers, que no tenen posa allà hon seuen, de ganes d'estirar-se es